

Módszertani hiányosságok a Bizottság jogállamisági jelentésében: konzultációk "megrendelésre"?

Bevezetés

Az Európai Bizottság minden évben elkészíti a jogállamiságról szóló éves jelentést és annak országfejezeteit, amelyekben bemutatja a tagállamok pozitív és negatív fejleményeit. A jelentés a jogállamiság négy konkrét területére összpontosít: az igazságszolgáltatási rendszerre, a korrupcióellenes keretrendszerre, a médiapluralizmusra és az intézményi fékek és ellensúlyok rendszerére.

A Bizottság úgy véli, hogy a jogállamiság "minden modern alkotmányos demokrácia gerince",¹ ezért a jogállamisági jelentés igen jelentős szerepet kapott. A jelentés célja, hogy rámutasson az egyes tagállamokban észlelt, a jogállamiság négy, fent említett területét fenyegető veszélyekre, és alapul szolgáljon a Bizottság értékelésében az EUSZ 7. cikkével kapcsolatban.

A dokumentum hangsúlyozza, hogy "Nemzeti szinten a jogállamiságból származó elvek és normák pontos tartalma elérhet egymástól, az egyes tagállamok alkotmányos rendszerétől függően",² ugyanakkor az egyes tagállamokra vonatkozó információk gyűjtése és azok feldolgozási módja nem veszi figyelembe a tagállamok alkotmányos rendszerét és politikai kultúráját. Ezen túlmenően a konzultációba bevont szervezetek kiválasztási módja és a jelentés elkészítése nélkülözi a szükséges objektivitást. Ez azzal a kockázattal jár, hogy ez a fontos uniós eszköz a tagállamokkal szembeni politikai eszközzé válik.

A jelentés a tagállamok hatóságaival és a tagállami "érdekelt felekkel", valamint nemzetközi szakmai szervezetekkel³ való konzultációk során készül el. Ilyen szakmai szervezetek például az *Európai Unió Bírósági Hálózata*, az *Európai partnerek a korrupció ellen/A korrupció elleni európai kapcsolattartó hálózat* vagy az *Európai Újságírók Szövetsége*. Továbbá a Bizottság olyan nemzetközi nem kormányzati szervezetekkel is konzultál, mint a *Nyílt Társadalom*, az *Európai Politikai Intézet* vagy az *ILGA-Europe*. A jelentés a hasonló szervezetekkel folytatott együttműködés és párbeszéd alapján készült. Ez a tanulmány a 2021-es jogállamisági jelentés módszertanát vizsgálja és elemzi a Magyarország esetében "relevánsnak" tekintett nemzeti érdekelt feleket. Elemzésünk az érdekelt felek politikai irányultságára és az ebből fakadó lehetséges elfogultságaira összpontosít.

1) A megkérdezett uniós szintű szervezetek pénzügyi függetlenségével és átláthatóságával kapcsolatban megfogalmazott aggályok

A Bizottság több nemzetközi nem kormányzati szervezettel konzultál az egyes tagállamok jogállamiságának helyzetéről, amit horizontális konzultációnak neveznek. Ennek megfelelően,

¹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:caa88841-aa1e-11e3-86f9-01aa75ed71a1.0023.01/DOC_1&format=PDF

² https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:caa88841-aa1e-11e3-86f9-01aa75ed71a1.0023.01/DOC_1&format=PDF (5. oldal)

³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2020-rule-law-report_hu?2nd-language=ro#mdszertan

2021-ben 27 nemzetközi szervezettel konzultált.⁴ Ezek közül az egyik kereskedelmi jellegű (EuroCommerce⁵), ezért a politikai nézetei nem relevánsak. A 26 szervezetből 11 közösségi (*communitarian*),⁶ 15 pedig progresszív (lásd az 1. táblázatot), de egyetlen konzervatív szervezet sincs.

1. Táblázat: A megkérdezett nemzetközi szervezetek politikai irányultságai

Sorszám	Közösségi szervezetek	Progresszív szervezetek
1	Conference of European Churches	Amnesty International
2	European Centre for Press and Media Freedom	Center for Reproductive Rights
3	European Civic Forum	CIVICUS
4	European Federation of Journalists	Civil Liberties Union for Europe
5	European Partnership for Democracy	Civil Society Europe
6	European Youth Forum	European Center for Not for-Profit Law
7	Human Rights House Foundation	Front Line Defenders
8	International Press Institute	Human Rights Watch
9	Philanthropy Advocacy	ILGA-Europe
10	Reporters without Borders	International Commission of Jurists
11	Transparency International EU	International Federation for Human Rights
12		International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
13		Netherlands Helsinki Committee
14		Open Society European Policy Institute
15		Protection International

Ennél is aggasztóbb, hogy ezek a szervezetek több mint fele (15 szervezet) az Európai Uniótól jelentős anyagi támogatást kap, sőt, bizonyos esetekben a Bizottság az egyik legfőbb finanszírozó. Így, 2020-ban az Európai Bizottság a CIVICUS szervezet öt legfontosabb támogatói között volt és 782.406 USA-dollárt adományozott a szervezetnek.⁷ 2021-ben az ILGA-Europe közel 1 millió eurót kapott az Európai Bizottságtól, ami az ILGA-Europe költségvetésének 29

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0714>

⁵ <https://www.eurocommerce.eu/>

⁶ Elemzésünkben Mitchell (2009) tipológiáját használtuk. Eszerint a „közösségi” politikai hagyományt a társadalmi rangok iránti ambivalencia és a kormányzati erő hazsnálatának jóváhagyása jellemzi. Részletekért lásd a *Módszertan* című fejezetet.

⁷ https://www.civicus.org/documents/reports-and-publications/annual-reports/civicus-annual-report-2020-singles_en.pdf

százalékát tette ki.⁸ Az *Európai Sajtó- és Médiaszabadság Központot*⁹ maga az Európai Bizottság alapította és azóta is finanszírozza. Mindezek kiemelik, hogy az említett szervezetek anyagi stabilitása jelentős mértékben függ az Európai Bizottságtól. Ezek tükrében felmerül a kérdés, hogy egy politikai jellegű konzultáció során mennyire képesek ezek a szervezetek független és elfogulatlan véleményt nyilvánítani.

Mindennél még nyugtalanítóbb, hogy a konzultációban résztvevő szervezetek közül hét intézet (lásd a 2. táblázatot) nem közöl semmilyen információt az adományozóikról vagy fő partnereikről.

2. táblázat: A jogállamisági jelentés elkészítésébe bevont szervezetek, amelyek nem tették nyilvánossá a pénzügyi forrásaikra vonatkozó információkat

Szervezetek neve
Civil Society Europe
EuroCommerce
European Center for Not for-Profit Law
European Federation of Journalists
European Partnership for Democracy
International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
Philanthropy Advocacy

E legutóbbi kérdéskör felveti a konzultációban résztvevő szervezetek átláthatóságának kérdését. Ironikus, hogy a Bizottság olyan kategóriákat használ a jogállamisági helyzet értékelésébe, mint a függetlenség, a korrupció megelőzését szolgáló intézményi keret, az átláthatóság, míg az e kérdésekről véleményt alkotó civil szervezetek negyede nem felel meg ugyanezeknek a kritériumoknak.

2) A nemzeti szinten érdekelt szervezetek kiválasztásával kapcsolatos aggályok

Kutatásunk során megvizsgáltunk néhány, a Bizottság által "relevánsnak" ítélt és a jogállamisági jelentés elkészítésébe bevont tagállami nemzeti szervezetet is. A vizsgálatunk során számos következetlenséget és módszertani hiányosságot találtunk. A bevont szervezetek számát és típusát vizsgálva a tagállamok között nem találtunk következetességet, ugyanakkor a legtöbb bevont szervezet ideológiai irányultsága meglepően hasonló.

Először is, a folyamatba bevont szervezetek száma nagyon eltérő: míg Spanyolország esetében 40 érdekelt felet azonosítottak, addig Franciaországban csak 19 szervezet vett részt a konzultációkban. Érdekes módon Magyarországon 31, Lengyelországban pedig 30 szervezettel tárgyaltak, míg Franciaországban csak 19 "releváns" nemzeti érdekelt felet azonosítottak (lásd az 1. mellékletet). Ezek az eltérések nem magyarázhatóak a különböző országok lakosságának nagyságával,¹⁰ a közzsféra méretének különbségével (amelyet a közzsférában

⁸ <https://www.ilga-europe.org/report/overview-of-ilga-europes-finances-in-2021/>

⁹European Centre for Press and Media Freedom, Finances. Elérhető

<https://www.ecpmf.eu/about/finances/>

¹⁰ Eurostat: EU population in 2020: almost 448 million, News release, 10 July 2020. Elérhető:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11081093/3-10072020-AP-EN.pdf/d2f799bf-4412-05cc-a357->

foglalkoztatottaknak a teljes foglalkoztatáshoz viszonyított arányával mértünk),¹¹ a GDP-hez viszonyított kormányzati kiadások arányával,¹² a civil társadalom méretével és fejlettségével,¹³ vagy bármely más objektív mérőeszközzel.

Másodszor, a folyamatban részt vevő szervezetek típusa nem tükrözi a különböző országok intézményi rendszerét. Spanyolországban a politikai intézmények összetett rendszere indokolja, hogy 10 kormányzati szervezettel és 6 független ügynökséggel konzultáljanak, ugyanez igaz lehet Franciaországra, ahol csak 6 kormányzati szervezettel konzultáltak. Ugyanakkor Magyarország esetében mindössze 4 kormányzati szervezetet és 5 ügynökséget kérdeztek meg, míg Lengyelországban csak 2 kormányzati szervezet és 1 ügynökség hozzájárulását vették figyelembe. Úgy tűnik, hogy bizonyos esetekben a Bizottság sokkal nagyobb befolyást ad a kormányzati szervezeteknek, míg más esetekben csökkenti azok értékét azzal, hogy sokkal több ellenzéki partnerrel konzultál.

Továbbá a folyamatban részt vevő nem kormányzati szervezetek száma és típusa is kiegyensúlyozatlan kiválasztásra utal. Salamon és Sokolowski a civil szféra erősségét mérte aszerint, hogy a lakosság hány százaléka aktív, cselekvő tagja egy-egy civil szervezetnek. Rangora szerint az országok lakosságának arányai szerint Skandináviában a legfejlettebb a civil szféra, ezt követi Észak-Európa, majd Dél-Európa és végül Kelet-Európa.¹⁴ Ez azt jelenti, hogy az ország lakosságához viszonyítva sokkal több skandináviai egyén aktív tagja valamelyik civil szervezetnek, mint a magyar vagy lengyel esetben. A civil szervezetek aktív tagsága biztosítja, hogy a szervezetek valóban a tagjaik kollektív véleményét képviselik, és ez legitimálja érdekérvényesítő tevékenységüket. Az aktív tagság hiánya, a lakosság alacsony polgári elkötelezettsége és a civil társadalom gyengesége a volt keleti blokk országainak jól ismert problémái.¹⁵ E jól dokumentált politikai kultúra ellenére a Bizottság úgy döntött, hogy a legtöbb politikai befolyást a spanyolországi nem kormányzati szervezeteknek adja, összesen 8 szervezettel konzultálva. Ezt követte Magyarország, ahol 5 civil szervezettel majd Svédország, ahol csak 3 civil szervezettel konzultáltak. Aggasztó, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyja a különböző tagállamok politikai kultúráját, és olyan szervezeteknek tulajdonít legitimitást, amelyeknek alig vagy egyáltalán nincs aktív tagságuk, vagyis nem egy jól körülhatárolt társadalmi csoport legitím képviselőjét látják el. Emellett az sem világos, hogy milyen kritériumok alapján választották ki a megkérdozett nem kormányzati szervezeteket.

[7b49b93615f1#:~:text=Among%20the%20EU%20Member%20States,38.0%20million%20or%208.5%205\)](#)

¹¹ The World Bank: Public sector employment as a share of total employment. Available at: https://govdata360.worldbank.org/indicators/haa733075?country=ESP&indicator=42305&countries=FR,RA,HUN,ROU,POL,BEL,SWE&viz=line_chart&years=2000,2017

¹² Trading Economics: Government Spending to GDP by Country. Available at: <https://tradingeconomics.com/country-list/government-spending-to-gdp?continent=europe>

¹³ Salamon, M.L. & Sokolowski, W (2016) The Size and Scope of the European Third Sector, TSI Working Paper No. 12, Seventh Framework Programme (grant agreement 613034), European Union. Brussels: Third Sector Impact. https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2017/10/TSI-Working-Paper-12_Size-and-Scope.pdf

¹⁴ Salamon, M.L. & Sokolowski, W (2016) The Size and Scope of the European Third Sector, TSI Working Paper No. 12, Seventh Framework Programme (grant agreement 613034), European Union. Brussels: Third Sector Impact. Pp.: 15. Available at: https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2017/10/TSI-Working-Paper-12_Size-and-Scope.pdf

¹⁵ Howard, Marc Morjé, The weakness of civil society in post-communist Europe. Cambridge University Press, 2003.

Az is figyelemre méltó, hogy Magyarország és Lengyelország esetében a Bizottság több civil szervezettel konzultált, mint kormányzati szervezettel. Ráadásul az összes megkérdezett magyar civil szervezet progresszív politikai álláspontot képvisel, míg Lengyelország esetében a három megkérdezett civil szervezet közül kettő progresszív, egy pedig közösségi, lásd a 3. táblázatot.

3. táblázat: A magyarországi és lengyelországi konzultációkba bevont szervezetek politikai irányultsága.

Magyarországi civil szervezetek		Lengyelországi civil szervezetek	
Név	Politikai irányultság	Név	Politikai irányultság
Amnesty International Magyarország.	progresszív	Amnesty International, Lengyelország	progresszív
Társaság a Szabadságjogokért	progresszív	Batory Alapítvány	közösségi
Helsinki Bizottság, Magyarország	progresszív	Helsinki Bizottság, Lengyelország	progresszív
K-Monitor	progresszív		
Transparency International Magyarország	progresszív		

A megkérdezett civil szervezetek által képviselt progresszív és közösségi értékek csak kis mértékben tükröződnek a lakosság körében, és mint ilyenek, a lokális kulturális és politikai hagyományokban nem tartósak. A World Values Survey adatai két fő dimenzió alapján értékelik a világ kultúrák közti eltéréseit.¹⁶ Egyrészt a *túlélést* helyezi szemben az önkifejezésnek is megfeleltethető *jólétet*, másrészt pedig a *hagyományos értékeket* helyezi szembe a *modern értékekkel*, amely során a nemzethez, valláshoz és családhoz fűződő kapcsolatok gyengülését mérik.¹⁷ Magyarország lakosságának nagy része olyan értékeket vall, amelyek alapján az önkifejezésnek viszonylag alacsony a jelentősége, valamint nagyon közel áll a hagyományos értékekhez. Hasonlóképpen, Lengyelország lakossága még inkább tiszteletben tartja a hagyományos kultúrát míg az önkifejezés alig fontosabb, mint a magyarok számára. Ezek alapján, vélhető, hogy a konzultációkban résztvevő civil szervezetek hozzájárulásai nem egy széles társadalmi réteg véleményét képviselik, hanem sokkal inkább a szervezetekben dolgozó szakemberek egyéni véleményét tükrözik. Fontos megjegyezni, hogy e szervezetek közül több is jelentős anyagi támogatást kap az Európai Uniótól, ami ismét az anyagi függetlenség kérdését veti fel.

Harmadszor, az agytrösztöket csak Magyarország, Lengyelország és - bizonyos mértékig - Románia esetében tekintették fontos érdekelt feleknek, hiszen tanulmányunkban vizsgált többi esetben az agytrösztök nem szerepeltek. Magyarország és Lengyelország esete különösen

¹⁶ World values Survey: The Inglehart–Welzel Cultural Map - World Values Survey 7 (2020). Available at: <https://www.worldvaluessurvey.org/photos/EV000190.JPG>

¹⁷ A World Values Survey az Inglehart-Welzel definíciókkal dolgozik, Ezek alapján a hagyományos értékek a vallást, a tekintélytiszteletet, a nemzethez tartozást és a hagyományos családi értékeket helyezik előtérbe: a válást, az abortuszt általában elutasítják.

kiegyensúlyozatlan, mivel a Bizottság - a többi tagállammal ellentétben (lásd az 1. mellékletet) - több agytrösztel konzultált, mint kormányzati szervezettel.

Összegzésül, a konzultációs folyamat egyértelmű módszertani következetlenségeket mutat a különböző tagállamokban azonosított „érdekelt felek” kiválasztása során. A szervezetek száma és típusa eltér az egyes országok összehasonlítása során és a megkérdezett nem kormányzati szervezetek túlnyomóan progresszív értékeket képviselnek, amelyeket a lakosság többsége magától idegennek érez. Mi több, a szervezetek helyi támogatottsága közismerten alacsony.

Mindezek erősen ellentmondanak a konzultációs folyamat módszertanában leírt nyilatkozatnak, amely szerint a Bizottság minden tagállamot értékelni fog, "miközben arányos marad a helyzet és a fejlemények függvényében, a tagállamok egyenlőségének elvét teljes mértékben tiszteletben tartva". Az érdekelt felek kiegyensúlyozatlan kiválasztása, a megkérdezetteknek önkényesen tulajdonított előnyök elkerülhetetlenül torz képhez és a szóban forgó kérdések helytelen értékeléséhez vezetnek.

3) Következtetés

A jogállami jelentés elkészítéséhez használt konzultációs folyamatok komoly aggályokat vetnek fel a módszertant, pontosabban a kiválasztott szervezetek függetlenségét és objektivitását illetően. Aránytalanul nagy súlyt kapott néhány olyan szereplő szubjektív véleménye, akik nem képviselik a magyar lakosság zömét. Ezzel szemben alul reprezentáltak azok a szereplők, amelyeknek értékrendje nagyobb összhangban van a lakosság többségével, valamint az Alaptörvényben rögzített értékekkel. Az EUSZ 4. cikkében foglaltak szerint "Az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződés előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének, ideértve a regionális és helyi önkormányzatokat is". Úgy tűnik, hogy a jogállamiság jelentés összeállítása során az Európai Unió nem tartotta tiszteletben Magyarország nemzeti identitásából fakadó kulturális különbségeket, sem az ebből fakadó politikai és alkotmányos berendezkedését.

2022.05.23. Dr. Máthé Réka Zsuzsánna PhD

Módszertan

Az országos esetek kiválasztásakor Kuhlmann és Wollmann (2019) tipológiáját használtuk, figyelembe véve a meglévő nemzeti közigazgatási struktúrák és közigazgatási hagyományok különböző politikai és intézményi jellemzőit.¹⁸ Az Egyesült Királyságnak az Európai Unióból való kilépése miatt úgy ítéltük meg, hogy az angolszász országcsoport az elemzés szempontjából kevésbé releváns, ezért ebből a csoportból egyetlen országot sem vontunk be a tanulmányunkba. A nyelvi korlátok befolyásolták választási lehetőségeinket, ezért az elemzés második részében nem vettük figyelembe Görögországot és Bulgáriát. A megkérdezett szervezeteket a jogállamisági jelentések 2021-es országfejezeteiben felsoroltak szerint kategorizáltuk az erő alkalmazásához való viszonyuk (jogi és intézményi forma) és a rang elismerése (status quo) szerint, ahogyan azt Mitchell (2009) kidolgozta.¹⁹ A szerző a jelenlegi

¹⁸ Kuhlmann, Sabine, and Hellmut Wollmann. *Introduction to comparative public administration: Administrative systems and reforms in Europe*. Edward Elgar Publishing, 2019.

¹⁹ Mitchell, Brian Patrick. *Eight ways to run the country: A new and revealing look at left and right*. Greenwood Publishing Group, 2007.

amerikai politikai nézeteket a kormányzati erőszak alkalmazásának és a rang elismerésének megítélése alapján osztályozza. A politikai baloldalt a társadalmi rang és hierarchia elutasítása, míg a politikai jobboldalt a kormányzati erők alkalmazásának elfogadása jellemzi. A különböző politikai hagyományokat egy olyan diagramon helyezi el, amelynek függőleges tengelyén egy skála jelöli a kormányzati erő alkalmazásához való hozzáállást, a vízszintes tengelyen pedig a rangok elismerésére vonatkozó tendenciákat. Ebben az osztályozásban az anarchia nem feltétlenül a kormányzat hiányát jelentené, inkább a rangok, például a patriarchátus elutasítását. E kritériumok alapján nyolc különböző politikai perspektívát határoz meg, a következők szerint. Kommunitárius (ambivalens a rangokkal szemben, és helyesli a kormányzati erőt), progresszív (a rangok ellen és támogatja a kormányzati erőt), radikális (a rangok ellen és ambivalens a kormányzati erővel szemben), individualista (a rangok és a kormányzati erő ellen), paleoliberalis (ambivalens a rangokkal szemben, a kormányzati erő ellen), paleokonzervatív (támogatja a rangokat, de ellenzi a kormányzati erőt), teokonzervatív (támogatja a rangokat, de ambivalens a kormányzati erővel szemben), és neokonzervatív (támogatja a rangokat és a kormányzati erőt).

Center for European Studies · Európai Tanulmányok Műhely

1. Melléklet: Az Európai Bizottság által a jogállamiságról szóló 2021. évi jelentésében megkérdezett szervezetek száma és típusa.

Országok	Nemzeti szinten bekapcsolt szervezetek száma	Nem kormányzati szervezetek	Agytrösztök	Kormányzati szervezetek	Egyéb	Újságírók képviselete	Bírók képviselete
Spanyolország	40	8 civil szervezet, arányosan progresszív és közösségi 3 nem közöl információt a támogatóiról, 2 szervezet legfontosabb támogatója az EU	0	10	6	2	12
Magyarország	31	5 Civil szervezet, csak progresszív 2 támogatást kap az EU-tól	6 agytröszt, 2 progresszív.	4	5	4	2
Lengyelország	30	3 civil szervezet, 2 progresszív, 2 támogatást kap az EU-tól.	9 agytröszt: 3 progresszív, 2 közösségi, 3 neokonzervatív, 1 theokonzervatív	2	1	5	3
Svédország	23	3 civil szervezet, 2 progresszív.	0	10	4	2	2
Románia	23	1 civil szervezet	2 agytröszt, közösségi és progresszív mindkét szervezetet az EU támogatja	4	3	2	5
Belgium	22	3 Civil szervezet, 2 progresszív, 1 közösségi, legfontosabb támogatója az EU	0	8	2	3	2
Franciaország	19	1 civil szervezet, közösségi, az EU alapította	0	4	6	3	4